

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

Ḥamishah ḥumshe Torah

‘im 3 targumim ... pe. Rashi, u-ferush Rashbam u-ferush Mikhlal yofi min
R. Shelomoh ben Melekh u-ferush Be’er reḥovot ‘al diḳduḳe Rashi ...
ve-Sefer ha-Ḥinukh me-Rabenu Aharon ha-Levi be-sof kol ḥeleḳ

Sefer Be-reshit

Shelomoh ben Yitṣḥaq

Frankfurt de-Oder, 544 [1783 oder 1784]

DN

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-10050

והת-אחיה תעבד והיה כאשר תרד ופרקת
 עלו מעל צוארך : מא ויששם עשו את-
 יעקב על-הברכה אשר ברכו אביו ויאמר
 עשו בלבו יקרבו ימי אבל אבי ואהרנה
 את-יעקב אחי : מב ויגד לרבקה את-דברי
 עשו בנה הנדל ותשלח ותקרא ליעקב בנה
 הקטן ותאמר אליו הנה עשו אחיך מתנחם
 לך להרעה : מג ועתה בני שמע בקלי וקום
 ברחלך אל-לבן אחי הרעה : מד ותשבת
 עמו ימים אחדים עד אשר-תשוב חמת
 אחיך : מה עד-שוב אחיך מקד ושכח
 את אשר-עשית לו ושלחתי ולקחתיד
 משם למה אשכל נס-שניכם ווס אחך :
 מו ותאמר רבקה אל-יצחק קצתי בחי
 קן מפני בנות חת אס-לקח יעקב אשה מבנות-
 חת באלה מבנות הארץ למה לי חיים :

כה

א ויקרא יצחק אל-יעקב ויברך אתו
 ויצוהו ויאמר לו לא-תקח אשה מבנות
 כנען : ב קום לך פדנה ארם ביתה בזואל
 אבי אמך וסח-לך משם אשה מבנות לבן
 אחי אמך : ג ואל שדי וברך אתך ויפרך
 וירבך והיית לקהל עמים : ד ויתן-לך
 את-ברכת אברהם לך ולורעך אתך לרשתך

פתנמי אורייחא ותצדי גיריה מעל צוארך :
 מא ונטר עשו דבבו ליעקב על ברכתא
 די ברביה אבוהי ואמר עשו בלביה יקרבו
 יומי אבלא דאבא ואקטול נח יעקב אחי :
 מב ואיתחנה לרבקה ותפתנמי עשו ברה
 רבא ושלחת וקרת ליעקב ברה זעירא
 נאמרת ליה הא עשו אחוד כמין לך למקטלך :
 מג וכען ברי קביל מיני וקום איזיל-לך
 לת-לבן אחי לתון : מד ותתיב עמידה
 יומין זעירין עד דתחוב חימתא דאחוד :
 מה עד-דיתוב רוגא דאחוד מינד
 ויתנשי ית-דעבדת ליה ואשלח נאדבריןך
 מתמן למה אתבל אח-תרויכוון יומאחד :
 מו נאמרת רבקה ליצחק עקית בחימן-
 קדם בנת חתא אס-נסיב יעקב אתתא
 מבנת חתא באילין מבנת ארעא למאלי
 חיון : א וקרא יצחק ליעקב וברך יתיה
 ופקדיה נאמר ליה לאיתסיב איתתא מבנת
 כנען : ב קום איזיל לפדן ארם לבית
 בתואל אבוהא דאמך וסב לך מתמן אתתא
 מבנת לבן אחוהא דאמך : ג ואל שדי
 וברך יתך ויפשינד ויסגינד ותהי לכינשרת
 שבשין : ד ויתן לך ית-ברכתא דאברהם

את

דשיי

קד

כמו (יחזקאל לד) ועמדתם על קרבתם כחרכס (שמות ו) על כלאוותיכם כללואותיכם : והיה כאשר תרד - לשון ציור
 כמו תרד כשיתו כלומר כשיעברו ישראל על התורה ויהיה לך פתחון פה להטעים על הכרכות שנטל ופרקת עליונו' : (מא) וקרבו ימי
 אבל אבי - כמו שפירו של אהרנה את אביו ומ' למה ענין ים : (מב) ויגד לרבקה - רוח הקודש הגיד לה מה שעשו מהרהר בלבו
 כהגחם לך - כחם על האסיה להטעם שחכם חמרת להיחבר לך וללהרד - וי' א' חכר אתה מת כעניו ושתה עליך כוס של תנחומים -
 גלפי פשוטו לשון תנחומים מתנחם הוא על הכרכות כהריתך : (מד) אהדים - מועטים : (מה) למה אשכל - אהיה שכולה
 פשנים - (למד על) הקוטר את בני קרוי שכול כן כיעקב אשר שכלתי שכלתי : גם שניכם : אם יקום ענין ואתה תהרגו ויעמדו
 בני

בגוי מלמיטר פקודי אורייתא כבוקתהי פריק גיר שעבודיה מעל צוורף : מא ונטר עשו שגא בלבויה על יעקב אחוי על סדר ברקתא די כרכיה אבוי ואמר עשו קלביה לית אגא עביר היקמא דעבר קון דקטל ית הכל קסמי אבוי והדר אבוי ואוליד ית שם בכם מרעעב אגא עד זמן

יהונו בגוי דיעקב לעשו באורייתא ונטריה פקודי יהונו קשינון גיר שעבודא על צוורף נבר ומעונו פקמיהו בגוי דיעקב דלא למלעי באורייתא ולא למטר פקודי יהונו בגוי פקודי פריק גיר שעבודיהו מעילני צוורף :

דימטון יומי אכלא דמיתרת אגא רבון אגא קטיל גיר יעקב אתי ואגא משתבה קטיל וירית : מב ואתחווה לרבקה ברות קודש ית פתמי עשו ברה רבה דחשיב קלביה למקטיל ליעקב ושדבת וקראת ליעקב ברה ועירא ואמר ליה קא עשו אחרך קמין לך קסו ומתעש עלך למקטילך : מג וקדיו ברי קביל מגי קים ערוק לך לפשך ואזיל לנת לבן אחי לחקו : מו ותמיב עמיה יומין קלילין עד די תשורף ריתחא דאחרך : מה עד דנת רוקא דאחרך

ירושלמי

עד זמן דתסור כולמיה דאחרך מינד :

מקטיליהו מן אפי אדם ותרה כל יומי מיהוים דאדם ותת : מו וצמבת רבקה ליעקב איתעקת קמין מן קדם רגוה קנה חת אין נסיב יעקב איתא רשיעתא מנגנת חת קאלין מבנתהו דעמיה דאקעא לברה לי מין : א וקרא יעקב ליעקב ובריד יתיה ופקדיה ואמר ליה לא תסב איתא מבנתהו דבנענאי : ב קום אזיל וגוי : ג ואל שבי דברך ותך בגמין פניאין ופשיגך ופשיגך לתריסר שבטין ותחי זכי לבגשת דבגי סנהדרין דסבוקהו שובעין קמניקא עממא : ד ונתו לך ית ברקתא דאברהם לך ולבך עמה ומיבגך למירקד ית וגוי :

ה ושדר

רשי

כתי ויהרגוך ורוח הקדש מרקה בה ונתכבחה שכיוס א' ימותו כונו שמורש פ' המקל לאשתו . (מו) קצתי בחיי : מאסתי כמי : (ב) פרנה : כוולמן : ביהה בתואל . לכות בתואל כל תוכה שנריכה למ"ד בתמלתה הטילה ה"א בסופ (יבמות יג) (ג) ואל שדי . עי שדי ככרמותיו למתכרסין מפיו יסרך אותך : (ד) את ברכת אברהם . שאמר לו ואעסך לגוי גדול . והתכרכו כורעך . יהיו אותן

באר רחובות דקדוקי רשי

מלת (הברכה) למייה הוי לנקדה כחטף פתח כדון כל ה"א התמיה אשיבך דזה הוי דווקא היכא דאין אחר ה"א התמיה אלות (בשוא) אכל הכל מלת (הברכה הבית) הוי (בשוא) חס עינקד ה"א במלת (הברכה) כחטף יהיו חס כטי שוואין כראשית התיבה וזה חי חפער כנודע מוד דקדוק לכן נפלה (השוא) מן ה"א וכשאר הפתח למודיה הברכה :

(ה) כאן

רשב"ם

כאשר תיחד . כמו ארוד כשיח כשיעבוד כך כפרך לא תוכל לסבול . ופירקת עלו : (מה) גס שניכס : אס יהרג אותך גס הוי יהרג על ידי גולת הדם : (מו) חס לקח יעקב . דרך חכמה חמרה דבקה לינחק להרשיק יעקב מעשולא גילתה לו ששכיל שטימית אחיו עשתה כן : (ז) לרשתך את ארץ מגריך .

ואמר

מכלל יופי

(מא) (ואהרונה) . מנהג האלף לבא בסגול זכא בפחה כחבריו ית' . (מב) (מתנחם) . ענין תנחומין ופירושו כאלו קבל תנחומין על מיתתך כי חושב להורגך או מתנחם על מיתתו כעבורך אם יוכל להורגך אינו חושש אם יהרגוהו אחר כך : (מג) (אחדים) . מעטים ולפי שהאחד הוי החלרת המספרים והוא המועט שכנספרים יכנו הדבר המועט כאחד

וכן כראשית כט כימים אחדים : (מה) (אף אחיך) : עקרו אגף כלו בסגול וחסרה עי הפועל מטנוונכד ערה ברגש עם הכנויים אפוא אפך אפי : (למה) אשכר . בא עם למד שפירושו בעבור ופירושו למרה הרצה שאשכל : (אשכל) : פירושו למה אשכל משניכם או על שניכם : (גם שניכם) . ענינו לרוספר כל אחד לרכות על הבירו וכן כראשית מו גס אנהנוגם אתה כי אס יהרגך יהרגם הוא :

כה (כ) (קום לך) . קום ענין זרון כלומר מעתה לך פרנה

בראשית כה תולדות

את ארץ מגרד אשר נתן אלהים לאברהם :
שביעי . ה וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה
ארם אל לבן בן בתואל הארמי אחי רבקה
אם יעקב ועשו : ו וירא עשו כי ברח
יצחק את יעקב ושלח אתו פדנה ארם
לקחת לו משם אשה בברכו אתו ויצו עליו
לאמר לא תקח אשה מבנות כנען : ז
וישמע יעקב אל אביו ואר אמו וילך
פדנה ארם : ח וירא עשו כי רעות בנות
כנען בעיני יצחק אביו : ט וילך עשו אל
ישמעאל ויקח את מחלת בת ישמעאל
בן אברהם אחות נביות על נשיו לו
לאשה :

מפסיר

ק' וסימן על י' : הפטרת תולדות בת עמשא דבר ה' במלאכי
בסימן א'

אונקלוס

כך ולבך עמך למירתיך יתאבד תחבתוך
די יתב יי לאברהם : ה ושלח יצחק את
יעקב ואזל לפדן ארם לנת לבן בן בתואל
ארמאא אחוהא דרבקה אמיה דיעקב ועשו :
ו וחוץ עשו ארי ברך יצחק ית יעקב
ושלח יתיה לפדן ארם למסב גיה מתמן
אתתא בדברך יתיה ופקיד עלוהי למימר
לא תיסב אתתא מבנת כנען : ז ומביל
יעקב מן אבותיו ומן אמיה ואזל לפדן דארם :
ח וחוץ עשו ארי בישן בנת כנען בעיני
יצחק אבותי : ט ואזל עשו לנת ישמעאל
ונסיב ית מחלת בת ישמעאל בראברהם
אחתיא דנביות על נשוי ליה לאתו :

ס ס ס

י ונפק יעקב מבאר דשביע ואזל לחרן :
יא ויערע באתרא ובתתמן ארי
עאל שמשא ונסיב מאבגי אתרא ושוי
איסדרוהי

ס ס ס

י ויצא יעקב מבאר שביע וילך חרנה :
יא ויפגע במקום וילן שם כי בא
השמש רשוי

אותן ברכות האמורות בסבילן מתוך ולא אותה הגוי ואלו הורע המוכרך : (ה) אם יעקב ועשו . אינו יודע מה חלמנו : (ו) וישמע
יעקב . מחובר לענין של מעלה וירא עשו כי ברח יצחק וכו' ושלח אתו פדנה ארם וכי שמע יעקב אל אביו והלך פדנה ארם וכי רעות
בנות כנען והלך גס והוא אל ישמעאל : (ט) אחות נביות . מחטות סאתר בת ישמעאל היינו יודע מה החסות נכיות חלא למדנו
שנת ישמעאל חטא ליעשו קודם נישואין וסיהא נביות . חסיה ולמדנו שהיה יעקב כאלו הפקד . כן ג' שנים שהיה ישמעאל בן ע"ד שנים
היה כשולד יעקב ע"ד שנה היה גדול ישמעאל מיצחק ויצחק . כן ס' שנה בלדת אותם . קריע"ד ושנותיו הן קל"ז שנאמר ואלה שני ימי ישמעאל
וגו' כנולד יעקב . כשמת ישמעאל כן ס' ג' שנים היה ולמדנו וכלן מנטמן בבית עבר"ד שנה ולאחר כך הלך לחרן שהיה לא שנה בבית לכן
לפני לידתו של יוסף חלא י"ד שנה שנאמר עבדתיך י"ד שנה בבית יצחק וס' שנים בלאך ושכר הלאן חשולד יוסף היה שנה ארבע ויהי כאשר
ולדו חלא את יוסף וגו' ויוסף כן ל' שנה היה כשולד ומשם . עד שירד יעקב למצרים ס' שנים ו' של שבע וז' של רעב ויעקב חזר לפרעה יינו
שני חגורי שלשים וקאת שנה . לא ותשוב"ד שלפני לידת יוסף ושלשים של יוסף וקאת ש' ושולדך עד שנה יעקב הרי כ"ג וכשפירש מאביו היה כן ס' א'
הרי ק"ו והוא חומר שלשים וקאת שנה הרי חמרים"ד שנים הא למדת שאחר שקבל הכרעות נטמן בבית עבר"ד שנים . (חכל לא נעשה עליהם
בזכות התורה שהרי לא פירש יוסף מאביו חלא כ"ב שנה שהיו מו"עד ל"ט כנגד . כ"ב שפירש יעקב מאביו ולא כנדו וס' כ' שנים בבית לכן
זאת שנים ששה בדרך כדכתיב ויבן לו בית ולמקומו עשה סכות ופי' רז"ל וזה הפסוק ששה"ח חזקים כדך דבית הוה ביונות הגשמים
וסכות הוה ביונות החמה ולחשבון הפסוקים שחשבונו לעיל חשפירש מאביו עד שירד למצרים שהיה כן ק"ל שנים שס' חמו וזולאים עוד י"ד
שנים חלא חלי נטמן בבית עבר בהליכתו לבית לכן ללמוד תורה ומנו וסמול . ונות התורה לא נעשה עליהם ולא פירש יוסף מאביו חלא
כ"ב שנה מדה כנגד מדה ע"כ וזאתי כרא"י יוסף) : על גישון . הוסיף רשעה על רשעתו (ר"ל מרשעת על נרשעות שהיו לו ככר וק"ל)
חלל גרם את הראשונות : חסלת ואלה תולדות

חלל גרם את הראשונות : חסלת ואלה תולדות

ה ו
בר
וגו'
ויצא
שימש
למקל
אקדו
אבנא
פס ב
דקפת
דמיר
דקבה
(י)
חלא
וכן
מחר
בכר
חשב
לחל
למי
ויצא
פדר
פתח
גדול
מנה
וי

ה ושרר יצחק וגו' ו וחקא עשו ארום פריך יצחק יה יעקב ושרר יתיה לפדו ארם למיטב ליה מתכו איהא
בד פריך יתיה ופקיד עלוי למימר לא תסב איהא כפנתהון דכנענאי : ז וקביל יעקב במימר אבוי וקמימר אמיה
וגו' ח וחקא עשו ארום בישו פנתהון דכנענאי קדם יצחק אבוי : ט ואול עשו לנה ישמעאל וקסיב רת
מחלה היא בשמח בח ישמעאל בר אברהם אבתיה דנביזת מן אמיה על גשוי ליה לאנתו :

ס ס ס

ירושלמי

חמישא ניסין ארבעיהו לאבוינו יעקב דזמנא דגפן מפאר
שבע למיזל לתרו : גיסיה דקמאה אתקצרו ליה שעו
דיוקא וטקעת ליה שמשא די לא באישוניה מן בגלל
בתיה דבוריה מתחמדה למללא עמיה : גיסא תנינא
ביון דנטל אבוינו יעקב רגלוי מפאר שבע קפצת אנגיה
דקמיו ואשבח יתוב בתרו : גיסא תלימא אבניא דגפן
יעקב אבוינו דכמישא ושוי יתגזון תחורת וסודי רישיה וכוון
דקם בצפרא ואשבח דכולהון לאכו תדא ויהי אנגיה
דאקים קימא קמיה ואריק משח על רישיה : גיסא
רביעאה

ויצא חמישא ניסין אתעבדו ליעקב בזמן דגפן מן בירא
דשבע : גיסא קמא אתקצרו שעו דיוקא וטמע
שימשא בלא אשוניה מן קדם דהנה דבירא מתחמדה
למללא עמיה : גיסא תנינא ארבעיה אנגיה דשוי
אקדוי אשפתיהון בצפרא לאבניא קרא : גיסא תלימא
אבניא דתרו בר עדריא מתפגשין ומגלגלין לה מעלוי
פס בירא גילגל יתה בתרא מן דרעוי : גיסא רביעאה
דטפת בירא וסליקו במי לאגפוי ונתת טויפא כל יומין
דתורה בתרו : גיסא חמישא קפצת ארעא קומיו
דבנהווא יוקא דגפן אול לתרו : יא וצלי באתרי פי
מוקדשא

רשי

(י) ויצא יעקב על ידי שבטיל שרעות כמות כנען בעיני יצחק אביו הלך עמו אל ישמעאל הכסיק הענין כפרשתו של יעקב וכתוב
וירא עשו כי ברח וגו' ומשמנה חזר לענין דהאטון : ויצא . לא היה צריך לכתוב אלא וילך יעקב חרנה ולמק הזכיר יצאתו
אלא חניד טיחית דיק וון המקום עושה רושם שבזמן שהצדיק בעיר הוא הורה הוא ויהי הוא הורה ולא משם פנה הורה פנה זיה כנה הורה .
וכן (רות א) ותל מן המקום האמור כנעני ורות : וילך חרנה . יצא ללכת לתרו : (יא) ופגע במקום . לא הזכיר הכתוב
כמות

רשיבם

מאחר שלא תקח אשה נכמות כנען שהיו עבדים כמו טויה אברהם ליצחק : (ו) וירא עשו כי שרך יצחק את יעקב :
דפרכות אחריות הלכותן לו את ארץ כנען שניתנה לאברהם וגם אמר לו לקחת אשה ממשפחתו וגם ציווהו שלא לקחת נכמות כנען
משם עשו בלבו מה שנשאתו נכמות כנען גזל מומי ברכת אברהם ולקח את שת ישמעאל ממשפחת אברהם משם בלבו שחא ויעתה אזכה
למחלת אברהם : (ט) אחות נביות לפי שהיא ראשון שבני ישמעאל קורא אותה אחות נביות . וכן ותקח מרים הנביאה אחות אהרן .
לפי שאהרן נולד קודם משה קורא לה אחות אהרן . אבל במקום שהזכיר משה ואהרן במקום אחד קורא אותם אחותם כדכתיב ותלד לעמרם
את אהרן ואת משה ואת מרים אחותם . וכן ואחות לוטן תמנע . לפי שהיא ראשון בדקתיס לוטן וסובל ונכעו ונענה :

מיסודי רבינו שמואל

ויצא (י) וילך חרנה . הלך לצד חרון : (יא) ופגע במקום . אירע לו דרכו במקום אחד חון מעיר לון : כי כח השמש : ולא היה
לו סכא ליכנס בעיר כיום . כדאמר רבי הודה לעולם יכנס אדם בכי טוב וילא בכ"ט : ויקח את מלכני המקום כדכתיב ויקח את
האבן

מבלל יופי

(י) ויצא (ויצאוילך) . פן הוא מנוח הכתוב לקחת
החלת הדברים וסופט ומניה אמצעותם וכן
בראשית כד ויקם וילך אל ארם נהרים ולא הלך ביום אחד
וכן הושעת צמח בלי יעשה קמח ורמינה הפעולות
האמצעות כי הולך הכתוב בספור אל חכונה : (יא) ופגע .
ענין

השמיש ויקח מאבני המקום נשים מראשתי
 נישכב במקום ההוא : יב ונתלם והגה
 סלם מצב ארצה וראשו מניע השמימה
 והנה מלאכי אלהים עלים וירדו בו :
 יג והנה יהנה נצב עליו ויאמר אני יהנה
 אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ
 אשר אתה שכב עליה לה אתנה ולזרעה :
 יד והנה זרעה בעפר הארץ ופרצת ימה
 וקדמה וצפונה ונגבה ונגרמו בה כל
 משפחת הארמה ובזרעה : טו והנה
 אנכי עמך ושמרתיך בכל אשר תלך
 והשבתיך אל הארמה הזאת כי לא
 אעזבך עד אשר אסגשיתי את אשר

איסדוהי ושכיב בארעה ההוא : יב ונתלם
 והא סולמא נעיץ בארעה ורישיה מטיעד
 צית מיא והא מלאכי בני סלקין ונתחין
 ביה : יג והא יקרא בני מעטר עלוהי
 ואמר אנא וי אלהיה דאברהם אבוק
 ואלהיה דיצחק ארעה דאת ישכיב עליה לך
 אתנינה ולבך : יד ויהון בך סניאין
 בעפרא דארעה ותתקף למערבא ולמדינהא
 ולצפונא ולדרומא ונתגרמו בך בך כל
 זרעית ארעה ובך בך : טו והא מימרי
 בסעךך ואטרינך בכלל אתר דיתתך
 ואתיבנך לארעה דהא ארי לא אשבקינך עד

דברתי

רש"י

כל והמקום אלא במקום הנזכר במקום אחר הוא הר המוריה שנאמר בו ויראת המקום ערחוק : ויפגע כמו ופגע כיריחו ופגע
 בדכזת (ברכות כז) : ורבותיו פירש לזון תפלה כמו ואל תפגע ביי ולמדו שתקן תפלת ערבי' ושנה הכתוב ולא כתב ויתפלל ללמדך
 סקפיהו החרץ כמו שמורה בפרק ג' הנס (חולין צא) : כי בא השמיש . היה לו לכתוב ויכא השמש וילן סוכי כל השמש
 משמע ששקעה לו חמה פתאום שלא בעונתה כדי שילן סס (ח) : וישם בראשוהו . עשחן כמין מרוב סכיב לראשו ירח מפני
 סוית רעות התחילו מריבות וחתו ואת חומרת עלי ימים נדיק את רחשו ואת חומרת עלי ימים מיד עשחן הק"ה אכן חתו וזה שנאמר
 ויקח את האבן אשר עם מראשו : וישכב במקום ההוא . לשון טיעוט כאותו מקום סכס אכל י"ו שנים שמש בכית עבר לא סכס
 כליה סהיה עסק בתורה : (יב) עולים ויורדים . עולים תחלה ואחר כך יורדים . מלאכים שליוחו כאלו חין ואלים חונה לחרץ
 ועלו לרקיע וירדו מלאכי חונה לחרץ ללוותו : (יג) נצב עליו . לשונו : ואלהי יצחק . חף על פיסלא מנינו במקרא שיחד
 הק"ה שמו על הנדיקים בתייהם לכתוב אלהי פלוגי מאוס שנאמר (איוב טו) הן בקדושי לא יחמין כלן יחד שמו על יצחק לפי שכהו
 עיניו וכלוא בכית והרי הוא כמות ויזר הרע המק מונט . תנחומא : שוכב עליה . (חולין שם) קיפל הק"ה כל ארץ ישראל תחתיו
 ריחו לו שתהא נוחה ליכנס לכניו (כד' חמות שזה מקומו של חס) : (יד) ופרצת . וחוקת כמו וכי ירון : (טו) אנבי עמוך .
 לפי שהיה ירא אעשו ומלכן : עד אשר אם עשיתי . חס משמע כלשון כי (גטין צ') : דברתי לך . לנרץ ועליך מה שהכטתני
 לאברהם על זרעו לך הכטתני ולא לעשו שלא אמרתי לו כי יצחק יקרא לך זרע אלא כי בלתי יצחק ולא כל יצחק וכן כל לו ולך ולו ולהם המוכים
 חל

באר רחובות דקדוקי רש"י

(א) כאן הכן שואל קושית רש"י במקומה עומדת דמה משני דסקיה לוחמה פתאום כדי שילין שם אחתיקשה אכתב הוי למכתב
 כי בא השמש קודם וילן שם דהא עלות וילן שם נתינת טעם הוא לשקיעת החמה פתאום וכי יתר יש להקשות לפני פשוטו
 שתהיה קושית רש"י דהוי להקדים מלת וילן קודם כי בא השמש הוה ליה לרש"י לגרום כזה היה לו לכתוב כי בא השמש וילן שם מלת ויכא
 מאלן דכר שמה לכן כראה דלחו במקום ומאחר תליא מלתא דקאת ואת אודיעך דע כי מלת (ויבוא נקרא עבר בלתי נלס)
 ויכא השמש (דער וון חיו כאן טיט גאר אונטר גאנגין) אכל כי בא השמש נקרא (עבר) הכתר נלס כי בא השמש (דער וון חיו סון
 גאר אונטר גאנגין) ונרסת רש"י הוטרף להיות כזה היה לכתוב ויכא השמש כי בא השמש משמע שקעה לו חמה פתאום שלא בעונתו
 כדי שילין שם עד כאן צריך להיות כרס"י ותכיה קושית רש"י מדהוי למכתב (ויבוא) השמש והיינו עבר השלתי נלס והיה משמעו שכל
 לבית עלונו קודם גמר שקיעת כל החמה על דרך שחמרו רז"ל לעולם יכנס אדם כפי טוב ופירש שס רש"י בעוד שהחמה וורחת אכל עשיתי
 דכתיב

יונתן בן עוזיאל

ירושלמי

פר

מאקדשא וכת פסון ארום טמיע שמקשא ונסבי צרקה...
מאכני אחרת קדיש נשוי אקדו ושיכיב באחרת ההוא...
יב וכלם ורהא סולמא קביע בארעא ורישיה מטי...
ער צית שמיא והא חרין מלאכיא דאזלו לקרום ואיטררו...
מן מתיצתהון מן בגלל דגליון מסמירין דמרי עלמא ותו...
מטרידו ואזלו ער זמן הנפק יעקב מבירת אבוי והיגו לזון...
יתה בתקרא ער בית אל ויהו זוא יומא פלקו לשמי...
מריקא עניו ואקדו איתון חמוו יעקב חסידא דאיקויו די...
ליה קביעא בכורסי יקרא בהניהון מתמקדו למתמי יהיה...
בכו שאר מלאכיא קדישיא בן נחמין למתקבלא ביה...
יג והא יקרא בן מעמד עילוי ואמר ליה אגא יוגי...
יד ויהו בך סייאיהו בעשרא דארעא ונתתיהו למעשרא...
ולמדינתא וקציפניהו ולרומא ונתקרבון קינו וכוונד כל...
יז חרסי ארעא וכוון וכוונת בך : טו והא מימרי בסעך...
יאטרינג קבל אחר דתמד ואמינגד לארעא הא ארום לא...
אשכונד

רביעא דתוון כל רביעא מתבנשין עלה דאכנא לגללא...
יהה מעלוי פוקא דבירא ולא תוון וכלוון נסיון דאתא אכונן...
יעקב וארום ירהה ובחדא ירהה ואשקי יח ענא דלכו אחרו...
דאימיו : גיטא חמישיא כיון בארום אכונן יעקב ית אכנא...
מועלוי פוקא דבירא טפת בירא וחות טופא עשרין שנין...
כל יומיו בהנה אכונן יעקב יתיב בקרו : אילין חמישא...
גיטא אהעידו לאכונן יעקב באכנא דנפק מקאר שבע...
למזיל לחון :

וחלם והא סולמא קביע בארעא ורישיה מטי עד צית...
שמעא והא מלאכיא דילוון ויהיה מביתיה דאבוי סליקו...
למבשרא למלצקי מרומא למימר אהון חמוו לעקב...
גבא חסידא דאיקויו דיהו בכורסי דיקרא ובהנהון...
מתמקדו למיממי ויהיה והא מלאכיו קדישין מן קדם...
סדקין ונתמין ומתקבלו ביה :

באר רחובות דקרוקי רש"י

דכתיבי כל השמע והיינו (עבר) הכשר שלש (דילון חזון...
גמר שקיעת כל חמה חס כן קשה עליעקב למה המתין כל כן...
וכחמת כזה כדעתו לקיים עוד כנמרח דלעולם יכנס רק...
לכן הסיף והגיה כרס"י מלת וילן שם כדי לתלות קושי...
דכרי האמת * ותמתי על הרב המרחי כי גם הוא הכין כרס"י...
לדי

רשבי"ם

כאכנ אחר שם מרחשותיו : (יב) פלס מנח ארזה - מונח ע"י אחרים : כנח...
מראה כהר - אחרים הרלוני - חבל גרחה מעצמו : עולים ויורדים...
עלייה קודם ירידה : (יג) החן אחר חתה סיככ עליה לן חתונה...
רוחות העולם : (יד) וכברו - לשון נוכדן וחרכיב - כלומר יתערבו...
פירשתי בפ' לן קן : (טו) כילא אעונך - כדרכים עד אשר עשיתי...
חת

מכלל יופי

ענין פנישה : (במקום) - נפתחה הבית לידיעת המקום...
שהיו לגים שם הבאים מוכארי שבע : (מאכני המקום) - אחת...
מאכני המקום : (מראשותיו) - האחר קברא פשה בפלס...
קברא פשה בקמרה ונקתרה : (יב) (מגיע) אינו...
יוצא אף כי לדקות העיון...
הפעיל הוא יוצא : (יג) (אלהיא אכרהס אכין) - קורא לאכוי...
אכאכוכן יסעיה ככ כבוד בית אביו שאמר על אחיו ורכוס...
ככה : (הארץ אשר אתה שוכב עליה) - שאתה שוכב במקום...
מבנה וכן כרצית יג כי את כל הארץ אשר אתה רואה...
(יד) (ופרצת) לרוב הדברים ושעם ידמו לפריצה שרוא...
ענין ההריסה והנתיצה כאלו מרוכס יפרצו הגדרים שלא

יבילס מקום חגדר : (ימה) - לפי שהים הגדול לפאת...
מערב ארץ ישראל קראו לפאת מערב ים : (ונברכו כן) -...
בעבורך ובעבור זרעך ירדיו כל דהמשפחות נברכות :...
(טו) (עמך) בא כקמץ המס ושוא הכף לזכר גם בלא...
הפסקה ורגיש לחסרון מוס הכפל : (אעונך) - כספר...
ירושלמי כקמץ חסר פא הפעל וכן כרשית כט אעקדך...
(שבע שנים) - (אם עשיתי) - מלת התנאי כאלו...
אמר כי לא אעונך אלא אם...
וי"מ טעמו כעור שלא עשיתי עשיתי וכאמרו עד אשר...
וכמוהו עד שהמלך כמסכו : הוא חוספות ביאור כי רי...
ל"ו באחד מקום...
(טו) וייקד

דברתי לך : טו וינקץ יעקב משנתו ויאמר
 אכן יש יהנה במקום הזה ואנכי לא ידעתי :
 יז ויירא ויאמר מה-נראה המקום הזה
 אין זה כי אס-בית אל-הים וזה שער
 השמים : יח וישלם יעקב בבקר ובקח
 את-האבן אשר-שם מראש-תיו וישם
 אתה מצבה ויצק שמן על-ראשה :
 יט ויקרא את-שם-המקום ההוא בית-
 אל ואולם לוי שם-העיר לקראשנה :
 כ ויבד יעקב נדר לאמר אס-יהיה
 אלהים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר
 אנכי הולך ונתן-לי לחם לאכל ובגד
 ללבש : כא ושבתי בשלום אר-בית
 אבי והיה יהנה לי לאלהים : כב והאבן
 הזאת אשר-שמתו מצבה יהיה בית אלהים
 וכל אשר תתן-לי עשר אעשרנו לך :
 כג וישא יעקב רגליו וילך ארצה בני-
 קדם : כד וירא והנה באר בשדה והנה-
 שם שלשה עדרים צאן רבצים עליה כי
 מן-הבאר ההוא ישקו העדרים והאבן
 גדלה

טו שני

די אעביד נת דמלילית לך : טו ואיתער
 יעקב משנתיה ואמר בקושטא אית יקרא-
 דני שרי-באתרא הדין ואנא לא-הויתי
 ידע : יז ודחיל ואמר מה-דחילו אתרא
 הדין לית דין אתר-הדיוט-אלהין אתרא-
 דרעוא-ביה מן-קדם יי ודין תרע קביל-
 שמיא : יח ואקדים יעקב בצפרא ונסיב
 ית-אבנא דשוי אקדוהי ושוי יתה קמא
 ואריק משתא ועל רישה : יט וקרא ית-
 שמא-דאתרא ההוא בית אל וברם לוי
 שמא-דאתרא מלקדמין : כ וקנים יעקב
 קנים למימר אס-יהא מימרא-דיי בסעדי
 ויטרינני באורחא דא דאנא אזיל ויתן-
 לי לתמא למיכל וכסולמלבש : כא ואתוב
 בשלם לבית אבא ויהי מימרא-דיי לי
 לאלהא : כב ואבנא דא די שויתי קמא
 תהי דאהי-פלה עקה-קדם-יי וכל דתתן
 לי תד-מן-עשרא אפרשיגיה קדמך :
 כג ונטר יעקב רגלוהי ואזל לארצה בני-
 מדינתא : כד וחזא וקרא בירא בתקלא וקרא-
 תמן תלתא עדרים דאין רביעין עקה ארי

דע"י

מן

אל דכור' משנים לשון על זה יוכיח שהרי עם יעקב לא דבר קודם לכן (ט) : (יו) ואנכי לא ידעתי לא יסתי במקום
 קדוש טו : (יז) כי אם בית אלהים . א"ר אלעזר כספ' רבויין בן זמרח הסולם הזה עומד כבאר שבע ואמצי סבועו חגיג' כנגד
 בית המקדש כבאר שבע עומד בדרומה של יהודה וירושלים כבסכה כגבול שבין יהודה ובנימין וכית' אל היה בצמון של כחלת בנימין כגבול שבין
 בנימין ובין בני יוסף כנולא שרגליו כבאר שבע וראשו כבית אל וחמוצי סבועו כנגד ירושלים ולפי' שאמרו רבותינו שאמר הק"ה לדיק זה כח
 לבית מלוכי וימטר בלא לינה . ועוד אמרו יעקב קראו לירושלים בית אל וזו לו היא ולא ירושלים ומיכין למדו לומר כן חגי חומר סנעקר
 הר המורה ובא לכאן וזו היא קפולת הארץ האמורה כשחישת חולין שביא בית המקדש לקראתו עד בית אל וזהו ויפגע במקום ויח'ת
 יעקב על בית המקדש עמדו לא עכבו שם איכו לא יהיכו ליכיה להפעל במקום שהתפללו אבותיו וזון השמים יעבטו איכו עד חרן חול
 כדאמרינן בפרק גיד הנסה וקרא חופית וילך חרנה כי נושא לחרן אחר אשר שעברתי על מקום שהתפללו אבותי ולא התפללתי בו .
 יכ דעתיה למהדר וסוד עד בית אל וקפנה לו הארץ . (כית' אל לא זה הוא הסוף לגי' אל לירושלים וע"ש שהיתה עיר האלהים קראת
 בית אל והוא הר המורה שהתפללו בו אברהם ויח'ת וזהו השדה שהתפללו בו יח'ת וכן כנערא למנועלה וגו' לא כאברהם שקראו הר ולא כיח'ת
 שקראו

אשכנז
 לצלו
 אשכנז
 קיים
 כא
 בן נוי
 ברא
 שקרא
 סוכלת
 כנגד
 אכני
 הוא
 בשל
 פת"ש
 (כ)
 וזמח
 נפ' .
 לדי
 דוכר
 אר
 (ד)
 מר
 את
 סכו
 זכר
 ויקד
 שם
 האר
 (ט)
 ע"ד
 שמו
 כן